

અનુક્રમણિકા

1. અલ્લાહના નામ વડે.....	4
2. અલ્લાહનો વજૂદ.....	8
3. વાજિબ.....	10
4. હરામ.....	11
5. મુસ્તહબ.....	12
6. મકરૂહ.....	13
7. મુબાહ અથવા જાઈઝ.....	14
8. તહારત.....	15
9. વુઝૂની સરળ સમજૂતી.....	16
10. વુઝૂના સુન્નત અરકાન (ક્રિયાઓ).....	18
11. વુઝૂના વાજિબ અરકાન (ક્રિયાઓ).....	19
12. સંપૂર્ણ વુઝૂ - પુનરાવર્તન.....	20
13. સંપૂર્ણ વુઝૂ - વ્યવહારિક પદ્ધતિ.....	21
14. નમાઝનો પરિચય.....	22
15. નમાઝમાં રકાતની સંખ્યા.....	24
16. નમાઝના અરકાન (ક્રિયાઓ)નો પરિચય.....	26

સબક 1 : અલ્લાહના નામ વડે

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(અર્થ : નામ વડે અલ્લાહના કે જે રહમાન અને રહીમ છે.)

અલ્લાહે આપણને એટલી બધી નેઅમતો આપી છે કે આપણે દરેક કાર્ય કરતાં પહેલાં

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (બિસ્મિલ્લાહિર રહમાનિર રહીમ) કહીને તેને યાદ કરવો જોઈએ.

જ્યારે આપણે بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ કહીએ છીએ તો આપણે આપણા કાર્યમાં અલ્લાહની મદદ માગીએ છીએ.

જ્યારે આપણે بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ કહીએ છીએ ત્યારે શયતાન આપણાથી દૂર થઈ જાય છે અને આપણા કાર્યોમાં ખરાબી પેદા કરી શકતો નથી.

રહમાન અને રહીમ અલ્લાહ :

અલ્લાહ આપણાથી મોહબ્બત કરે છે. જ્યારે તેણે આપણી ખિલ્ત ફરમાવી ત્યારે તેણે આપણને ઘણી બધી નેઅમતોથી નવાજી દીધા.

તેણે હવા પેદા કરી કે જેથી આપણે શ્વાસ લઈ શકીએ, તેણે પાણી પેદા કર્યું કે જેથી આપણે પી શકીએ, નાહી ધોઈ શકીએ. જરાક વિચારો કે, પાણી ન હોત તો આપણે શું કરત ?

વાર્તા : બિસ્મિલ્લાહ વિષે

ઘણા સમય પહેલાં એક સ્ત્રી રહેતી હતી કે જે કોઈ પણ કામ કરતાં પહેલાં

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ કહેતી હતી.

દરરોજ રાત્રે સૂઈ જતાં પહેલાં તે પોતાની અંગૂઠી ઊતારીને કબાટમાં મૂકી દેતી હતી. દરરોજ

અંગૂઠી ઊતારતાં પહેલાં **بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ** કહેતી હતી.

તેનો શોહર, ખાલી **بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ** કહેવાથી અલ્લાહ આપણી મદદ કરે છે,

એ વાતને માનતો ન હતો.

એક દિવસે તેની પત્ની ઉપર એ વાત સાબિત કરવા કે, **بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ** કહેવાથી કંઈ ફેર પડતો નથી, તેણે કબાટમાંથી અંગૂઠી લઈ લીધી અને નદીમાં ફેંકી દીધી.

સવારે પેલી સ્ત્રીને બજારમાં જવામાં બહુ મોડું થઈ રહ્યું હતું, એટલે કબાટમાંથી અંગૂઠી કાઢવાની કોશિશ ન કરી તેથી તેને ખબર ન પડી કે કબાટમાં અંગૂઠી નથી.

તે સ્ત્રી સાંજના ખાવા માટે બજારમાંથી એક માછલી લઈને આવી. ઘેર આવીને તે માછલીને કાપવા લાગી. તો તમને શું લાગે છે કે માછલીમાંથી શું નીકળ્યું હશે ?

હા, માછલીની અંદર તેના શોહરે નદીમાં ફેંકેલી અંગૂઠી નીકળી આવી. પેલી સ્ત્રી તો માછલીમાંથી પોતાની અંગૂઠી જોઈને આશ્ચર્યમાં પડી ગઈ. જ્યારે તેનો શોહર પાછો આવ્યો તો તેને આખી વાત કહી સંભળાવી.

તેનો શોહર પણ આશ્ચર્યમાં પડી ગયો. તેણે આખી વાત કહી કે, તેણે કઈ રીતે અંગૂઠી નદીમાં ફેંકી દીધી હતી. તેણે કહ્યું, “હવે હું મારી ભૂલના કારણે દિલગીર છું અને માની ગયો છું કે

અલ્લાહ **بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ** કહેનારાઓને મદદ કરે છે.”

બોધપાઠ :

કોઈપણ કાર્ય કરતાં પહેલાં بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ કહો. જો તમે આવું કરશો તો અલ્લાહ તમારી હિફાઝત કરશે અને જો અલ્લાહ તમારી હિફાઝત કરશે તો તમને કોઈ નુકસાન નહીં પહોંચાડી શકે.

સબક 2 : અલ્લાહનો વજૂદ

ઘણા સમય પહેલાં એક બુધ્ધિશાળી રાજા થઈ ગયો. એની રૈયતમાં કેટલાક લોકો અલ્લાહને માનતા હતા અને કેટલાક લોકો માનતા ન હતા.

કોણ સાચું છે અને કોણ ખોટું છે એ જાણવા માટે પેલા બુધ્ધિશાળી રાજાએ નિર્ણય કર્યો કે, અલ્લાહમાં માનનારાઓ અને ન માનનારાઓને સાથે બેસાડીને ચર્ચા કરે.

જ્યારે ચર્ચાનો સમય થયો તો બધા ન માનનારાઓ આવી પહોંચ્યા, પરંતુ માનનારાઓમાં એક સમજદાર વૃધ્ધ માણસ ન આવ્યો.

બધાએ ઘણી રાહ જોઈ તેમ છતાં તે ન આવ્યો તે ન જ આવ્યો. અલ્લાહમાં ન માનનારાઓ કહેવા લાગ્યા કે, “તે વૃધ્ધ માણસ એટલા માટે નથી આવ્યો કે તે જાણે છે કે અમે સાચા છીએ અને ખરેખર અલ્લાહ નથી.”

છેવટે તે વૃધ્ધ માણસ આવી પહોંચ્યો. બધા લોકો જાણવા માગતા હતા કે, તે શા માટે મોડો આવ્યો ? એટલે રાજાએ તેને પૂછ્યું, “તું શા માટે મોડો આવ્યો ?”

તે વૃધ્ધે જવાબ આપ્યો કે, “હું ઘેરથી સમયસર નીકળ્યો હતો, પરંતુ મારે અહીં સુધી પહોંચવામાં એક નદી પાર કરવી પડતી હતી. હું જ્યારે નદી ઉપર પહોંચ્યો ત્યારે ત્યાં કોઈ હોડી ન હતી.”

તેણે બધાને જણાવ્યું કે, “જ્યારે હું નદીના કાંઠે બધાની રાહ જોઈ રહ્યો હતો ત્યારે અચાનક પાણીમાંથી લાકડાના ટુકડા નીકળવા લાગ્યા અને આપમેળે ખીલી વડે જોડાવા લાગ્યા અને ધીમે ધીમે આપમેળે એક હોડી તૈયાર થઈ ગઈ. આવી રીતે હોડીને આપમેળે તૈયાર થવામાં થોડો સમય લાગી ગયો એટલે મારે થોડી રાહ જોવી પડી, માટે હું મોડો આવ્યો છું.”

બધા લોકો તેને ધ્યાનથી સાંભળી રહ્યા હતા.

અલ્લાહમાં ન માનનારાઓ ઘણા રોષે ભરાયા અને કહેવા લાગ્યા કે, “આ માણસ જુદ્દો છે.”

પેલા બુધ્ધિશાળી વૃધ્ધ માણસે કહ્યું કે, “તમે કેમ નથી માનતા જ્યારે હું તમને કહું છું કે એક હોડી આપમેળે બની ગઈ, જ્યારે કે તમે તો ઈચ્છો છો કે, હું માની લઉં કે આખી દુનિયા અને તેમાં જે કંઈ છે તે આપમેળે બની ગયું કારણ કે તમે તો અલ્લાહને ખાલિક માનતા જ નથી.”

અલ્લાહમાં ન માનનારા લોકો પેલા બુધ્ધિશાળી વૃધ્ધ માણસની સામે લાજવાબ થઈ ગયા અને અલ્લાહમાં માનનારા લોકો તે ચર્ચામાં જીતી ગયા.

સબક 3 : વાજિબ

વાજિબ એટલે એવાં કાર્યો કે જે કરવાં આપણા ઉપર ફરજ છે.

અલ્લાહ આપણી સાથે મોહબ્બત કરે છે અને આપણું ખૂબ જ ધ્યાન રાખે છે. એટલા માટે તેણે આપણા ઉપર કેટલીક વસ્તુઓ વાજિબ કરી દીધી છે કારણ કે એ જાણે છે કે આપણા માટે કઈ વસ્તુ સારી છે.

જો આપણે વાજિબ વસ્તુ કરી લઈએ તો આપણને સવાબ મળે, અને જો આપણે વાજિબ વસ્તુ ન કરીએ તો આપણને ગુના થાય છે.

વાજિબ એટલે કે આપણે કરવું જ પડે. દા.ત., ‘અસ્સલામો અલૈકુમ’નો જવાબ આપવો વાજિબ છે.

સબક 4 : હરામ

હરામ એટલે એવાં કાર્યો કે જે આપણે ન કરવાં જોઈએ.

જ્યારે કોઈ વસ્તુ હરામ હોય તો એનો અર્થ એ છે કે આપણે એને છોડી દેવી જોઈએ.

અલ્લાહ આપણી સાથે ઘણી મોહબ્બત કરે છે, માટે આપણને નુકસાન પહોંચાડે એવી વસ્તુઓને અલ્લાહે હરામ કરી દીધી છે.

જ્યારે આપણે હરામ વસ્તુ ન કરીએ ત્યારે અલ્લાહ આપણને સવાબ આપે છે અને જો આપણે હરામ વસ્તુ કરી લઈએ તો આપણને ગુના થાય છે.

હરામ એટલે કે પ્રતિબંધિત. તે આપણે કદીય ન કરવી જોઈએ. આ એટલા માટે કે હરામ કાર્ય કરવાથી અલ્લાહ ગઝબનાક થઈ જાય છે.

હરામ એટલે કે આપણે ન કરવું જોઈએ. દા.ત., ચોરી કરવી હરામ છે.

સબક 5 : મુસ્તહબ

મુસ્તહબ એટલે એવાં કાર્યો કે જે તમારે કરવાની કોશિશ કરવી જોઈએ.

જ્યારે કોઈ પણ વસ્તુ મુસ્તહબ હોય તો તેનો અર્થ એ છે કે આપણે તેને અપનાવવાની કોશિશ કરવી જોઈએ.

અલ્લાહ આપણી સાથે ઘણી મોહબ્બત કરે છે, માટે એવી વસ્તુઓ કે જે આપણને વધારે સારા મુસલમાન બનાવે તેવી વસ્તુઓ તેણે મુસ્તહબ કરી છે.

જ્યારે આપણે કોઈ મુસ્તહબ વસ્તુ કરીએ તો અલ્લાહ આપણને સવાબ આપે છે, અને જ્યારે આપણે મુસ્તહબ વસ્તુને છોડી દઈએ તો આપણને ગુના થતા નથી.

મુસ્તહબ એટલે આપણે કરવાની કોશિશ કરવી જોઈએ. દા.ત., બીમારોની ખબરઅંતર પૂછવા જવું તે મુસ્તહબ કાર્ય છે.

સબક 6 : મકરૂલ

મકરૂલ એટલે એવું કાર્ય કે જે તમારે કોશિશ કરવી કે તમે ન કરો.

જ્યારે કોઈ વસ્તુ મકરૂલ હોય તો તેનો અર્થ એ કે આપણે કોશિશ કરવી જોઈએ કે તેને ન અપનાવીએ.

અલ્લાહ આપણી સાથે ઘણી મોહબ્બત કરે છે માટે જે વસ્તુઓ આપણા માટે સારી નથી, તેમને અલ્લાહે મકરૂલ કરી દીધી છે.

જ્યારે આપણે મકરૂલ વસ્તુને ન અપનાવીએ ત્યારે અલ્લાહ આપણને સવાબ આપે છે, અને જો આપણે મકરૂલ વસ્તુને અપનાવીએ તો આપણને ગુના થતા નથી.

મકરૂલ એટલે કે ન કરવાની કોશિશ કરવી જોઈએ. દા.ત., એટલું બધું જમી લેવું કે જેનાથી તમારી તબિયત બગડી જાય તે મકરૂલ છે.

સબક 7 : મુબાહ (જાઈઝ)

મુબાહ એટલે એવાં કાર્યો કે જે તમે કરો કે ન કરો તમને ન તો ગુના થાય કે ન સવાબ મળે.

જ્યારે કોઈ પણ વસ્તુ મુબાહ હોય તો તેનો અર્થ એ કે આપણે તેને અપનાવી લઈએ કે ન અપનાવી લઈએ તેમાં કોઈ ફેર પડતો નથી.

મુબાહ કાર્યો કરીએ કે ન કરીએ, તે ન નેકીઓમાં ગણાય કે ન બદીઓમાં.

મુબાહ એટલે કે કરો કે ન કરો કોઈ ફેર ન પડે. દા.ત., સૂઈ જવું મુબાહ છે.

સબક 8 : તહારત

જ્યારે આપણે વુઝૂ કરીએ ત્યારે આપણે ધ્યાન રાખવું જોઈએ કે,

- વુઝૂમાં ઉપયોગમાં આવતા અંગો પર એવી કોઈ વસ્તુ ન હોવી જોઈએ કે જે પાણીને તેમના સુધી પહોંચતાં રોકી દે. દા.ત., પાટો, નખની પોલિશ, અંગૂઠી, વગેરે.
- આપણું શરીર અને આપણાં કપડાં પાક હોવા જોઈએ.

આ મહત્વની બાબત છે. પેશાબના કારણે આપણાં કપડાં કે અંગ નજીસ થઈ જાય તો શરીરની નજસત પાણી વડે દૂર કરી લો અને કપડાંને બે વાર ધોઈ લો એટલે કે પાણીનો ઉપયોગ ત્રણ વાર કરો.

સબક 9 : વુઝૂની સરળ સમજૂતી

રસૂલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલૈહે વ આલેહી વસલ્લમએ મેઅરાજથી પાછા આવીને વુઝૂ કરવાની રીત શીખવી.

મેઅરાજમાં રસૂલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલૈહે વ આલેહી વસલ્લમએ જન્નતની નહેરમાંથી પાણી લઈને વુઝૂ કર્યું હતું.

નમાઝ પહેલાં પોતાની જાતને ધોવાની એક વિશેષ રીતને ‘વુઝૂ’ કહેવાય છે.

વુઝૂ ફક્ત નમાઝ માટે નહીં, પરંતુ

- કા’બાના તવાફ માટે,
- કુરઆને મજીદના હુરૂફ (અક્ષરો)ને હાથ લગાડવા માટે અને
- ચૌદ માઅસૂમીન અલૈહેમુસ્સલામના નામોને અડવા માટે કરવું જોઈએ.

મુસ્તહબ વુઝૂ આ પ્રમાણે છે :

- સૂઈ જતાં પહેલાં,
- ઈમામવાડામાં જતાં પહેલાં અને
- ગુરુસો આવે ત્યારે વુઝૂ કરવું મુસ્તહબ છે.

સબક 10 : વુઝૂના સુન્નત અરકાન (ક્રિયાઓ)

વુઝૂ બે ભાગોમાં વહેંચાયેલું છે :

- સુન્નત અરકાન અને
- વાજિબ અરકાન.

જે અરકાન સુન્નત છે તેમને કરવાં જરૂરી નથી, પરંતુ જો આપણે કરી લઈએ તો આપણને ઘણો સવાબ મળે છે.

વાજિબ અરકાનને કરવાં જરૂરી છે.

વુઝૂનાં સુન્નત અરકાન આ પ્રમાણે છે :

- બે વખત કાંડા સુધી હાથ ધોવા.
- ત્રણ વખત કોગળા કરવા.
- ત્રણ વખત નાકમાં પાણી નાખવું.

સબક 11 : વુઝૂના વાજિબ અરકાન (ક્રિયાઓ)

વુઝૂની પહેલી ક્રિયા છે નિયત : હું વુઝૂ કરું છું કુર્બતન ઇલલાહ.

નિયત હંમેશાં 'કુર્બતન ઇલલાહ'ની જ હોવી જોઈએ.

વુઝૂની બીજી ક્રિયા છે મોઢું ધોવું.

વુઝૂની ત્રીજી ક્રિયા છે બન્ને હાથ ધોવા (કોણીથી આંગળીઓના ટેરવા સુધી).

વુઝૂની ચોથી ક્રિયા છે માથાનો મસ્હ (માથાના તાળવાથી વાળ ઉગવાની જગ્યા સુધી).

વુઝૂની પાંચમી ક્રિયા છે બન્ને પગના મસ્હ (પગની આંગળીઓના ટેરવાથી સાંધા સુધી).

સબક 12 : સંપૂર્ણ વુઝૂ - પુનરાવર્તન

નિયત - હું વુઝૂ કરું છું કુર્બાનન ઈલલાહ

બે વખત કાંડા સુધી હાથ ધોવા. (સુન્નત)

ત્રણ વખત કોગળા કરવા. (સુન્નત)

ત્રણ વખત નાકમાં પાણી નાખવું. (સુન્નત)

ચહેરાને ધોવો. (વાજિબ)

કોણીથી આંગળીઓના ટેરવા સુધી હાથ ધોવા. (વાજિબ)

માથાનો મસ્હ. (વાજિબ)

પગના મસ્હ. (વાજિબ)

સબક 13 : સંપૂર્ણ વુઝૂ - વ્યવહારિક પદ્ધતિ

બાળકને નળ પાસે લઈ જાઓ અને તેને વુઝૂની બધી ક્રિયાઓ નીચે પ્રમાણે કરાવો :

સુન્નત અસ્કાન (ક્રિયાઓ) :

- બે વખત કાંડા સુધી હાથ ધોવા.
- ત્રણ વખત કુલ્લી (કોગળા) કરવા.
- ત્રણ વખત નાકમાં પાણી નાખવું.

વાજિબ અસ્કાન (ક્રિયાઓ) :

- નિયત કરવી.
- બે વખત ચહેરો ધોવો.
- બે વખત કોણી સુધી હાથ ધોવા.
- માથાનો મસ્હ કરવો.
- પગના મસ્હ કરવા.

સબક 14 : નમાઝનો પરિચય

નમાઝની તૈયારી :

જ્યારે તમારા ઘેર તમારો મિત્ર આવવાનો હોય અને તે એક અઠવાડિયા સુધી તમારો મહેમાન થઈને રહેવાનો હોય તો તમે કેવી તૈયારી કરશો ?

- તેના માટે રૂમ સાફ કરી દેશો.
- તે રમી શકે તેવી રીતે તમારાં રમકડાં તૈયાર રાખશો.
- તેની પસંદગીનું ખાવાનું પકાવવાનું તમારી મમ્મીને કહેશો.

આવી જ રીતે, નમાઝ પહેલાં આપણે પણ તૈયારી કરવી જોઈએ કારણ કે આપણે અલ્લાહની સામે ઊભા રહેવાનું છે.

નમાઝ માટે શું તૈયારી કરવી જોઈએ ? :

- શરીર સાફ હોવું જોઈએ.
- કપડાં તાહિર (પાક) હોવાં જોઈએ.
- આપણને નમાઝનો સમય ખબર હોવો જોઈએ.
- વુઝૂ કરી લેવું જોઈએ.

- કિબ્લાની દિશા ખબર હોવી જોઈએ.
- નમાઝની જગ્યા પાક હોવી જોઈએ.

સબક 15 : નમાઝ - રકાતની સંખ્યા

મુસલમાનો દિવસમાં પાંચ વાર નમાઝ પઢે છે. દરેક નમાઝ કેટલીક રકાતોમાં વહેંચાયેલી છે.

એક રકાતમાં નીચેની બધી વસ્તુઓ શામેલ છે :

- કયામ
- રુકૂઅ
- કયામ
- સજ્દા
- કઊદ અથવા જુલૂસ
- સજ્દા
- કઊદ અથવા જુલૂસ

દરેક નમાઝમાં રકાતની સંખ્યા :

- ફજ્ર : ૨ રકાત
- ઝોહર : ૪ રકાત
- અસ્ર : ૪ રકાત

- મગરિખ : ૩ રકાત
- ઈશા : ૪ રકાત

સબક 16 : નમાઝના અરકાન (ક્રિયાઓ)નો પરિચય

પહેલી સ્કાત :

- તકબીરતુલ ઓહરામ
- કયામ
- રુકૂઅ
- કયામ
- સજ્દા
- ફઝીદ અથવા જુલૂસ
- સજ્દા
- ફઝીદ અથવા જુલૂસ

પહેલી સ્કાત પૂરી.

બીજી સ્કાત :

- કયામ
- કુનૂત
- રુકૂઅ

- કયામ
- સજ્દા
- કઊંદ અથવા જુલૂસ
- સજ્દા
- કઊંદ અથવા જુલૂસ

બીજી રકાત પૂરી.